

Ärende: VN/16052/2021

Rapport av kulturens framtida arbetsgrupp

Lausunnonantajan lausunto

Hur lyckas arbetsgruppens rapport med att beskriva och informera om kulturektorns situation och utvecklingsutmaningar med beaktande av behovet av återuppbyggnad och stärkande av sektorn?

Svenska litteratursällskapet i Finland anser att arbetsgruppens rapport innehåller i många stycken en värdefull beskrivning av kulturektorns situation och utvecklingsutmaningar. Det finns dock även frågor och betoningar som kunde utvecklas. En central fråga är särskiljandet av det bredare kulturbegreppet från konsten. På flera ställen i rapporten har man rätt långt satt likhetstecken mellan konst och kultur och inte beaktat hur väsentligt kulturarvet är för de enskilda finländarna och för hela vårt land. Då rapporten diskuterar konstfältet så ligger tyngdvikten på musik och scenkonst medan litteraturen behandlas i mycket liten utsträckning. Stödet för litteraturen, biblioteken och läsandet är centralt både för kulturen och demokratin.

Vilka åtgärdsförslag i rapporten anser ni vara de viktigaste och mest brådskande att genomföra (högst 5)?

Arbetsgruppens förslag om att höja finansieringen för konst och kultur till en procent av statens budget senast 2027 är synnerligen viktigt och brådskande. Detta bör inkludera bibliotek, arkiv och museer.

Det är även av vikt att staten och kommunerna tryggar jämlik tillgång till kulturtjänster i kommunerna.

Både ur kultur- och demokratisynvinkel är det av största vikt att det säkerställs att de allmänna bibliotekens servicenät är tillräckligt både när det gäller mångsidiga samlingar och samlingarnas tillgänglighet. Detta gäller både regionalt och språkligt. Förslaget bör även gälla museer och bibliotek.

I det nu rådande ekonomiska läget behövs det även privat finansiering till kulturen. Därför är förslaget om att utvidga privatpersoners rätt till skatteavdrag vid privata donationer från vetenskap till konst utmärkt. Avdragsrätten borde dock också gälla donationer till centrala aktörer inom kulturarvssektorn, dvs. bibliotek, arkiv och museer.

Ett förslag som inte nämns, men som absolut borde ingå är ett avskaffande av omsättningskatten på litteratur. Finland torde vara det enda landet i EU där litteraturen inte befriats från omsättningskatt helt eller delvis.

Hur tycker ni att man kan bidra till att arbetsgruppens budskap beaktas och förslagen genomförs så väl som möjligt under nästa regeringsperiod?

-

Lukukohtaiset kommentit

Kapitel 1: Vi ger vår kultur den uppskattning som den förtjänar.

Era eventuella iakttagelser om kapitlet och åtgärdsförslagen i det.

Tanken på att regeringen skulle ge riksdagen en kulturpolitisk redogörelse under den regeringsperiod som börjar 2023 är utmärkt. Den bör dock inte endast begränsa sig till de kreativa brancherna utan även beakta medborgarnas rätt att själv skapa kultur och ta del av kulturen och kulturarvet. Biblioteken, arkiven och museerna har här en central roll.

Kapitel 2: Vi ökar vår välfärd genom att investera i kultur.

Era eventuella iakttagelser om kapitlet och åtgärdsförslagen i det.

Arbetsgruppens förslag om att höja finansieringen för konst och kultur till en procent av statens budget senast 2027 är utmärkt. Detta bör inkludera bibliotek, arkiv och museer.

I det nu rådande ekonomiska läget behövs det även privat finansiering till kulturen. Därför är förslaget om att utvidga privatpersoners rätt till skatteavdrag vid privata donationer från vetenskap till konst utmärkt. Avdragsrätten borde dock också gälla donationer till centrala aktörer inom kulturarvssektorn, dvs. bibliotek, arkiv och museer.

Ett förslag som inte nämns, men som absolut borde ingå är ett avskaffande av omsättningsskatten på litteratur. Finland torde vara det enda landet i EU där litteraturen inte befriats från omsättningsskatt helt eller delvis.

Kapitel 3: Vi stöder aktörerna och stärker samtidigt vår ekonomi.

Era eventuella iakttagelser om kapitlet och åtgärdsförslagen i det.

-

Kapitel 4: Vi gör de nödvändiga strukturella reformerna för att förbättra arbetsförhållandena för frilansare.

Era eventuella iakttagelser om kapitlet och åtgärdsförslagen i det.

Förslaget att öka de statliga konstnärstipendierna är utmärkt. Även förslaget om att de fria konstnärernas pensionskydd i sin helhet överförs till LPA är av stor vikt. Däremot är frågan om konstnärslöner mera komplex, eftersom det finns risker för att det begränsar konstens frihet. De problem som finns med konstnärstipendierna kan lösas genom höjning av konstnärstipendierna, genom ovan nämnda förbättrande av stipendietagarnas pensionskydd och slutligen genom lagstiftning om att stipendier för konst, kultur och vetenskap skulle beaktas då den inkomstbaserade arbetslöshetsersättningen beräknas. Detta kunde t.ex göras genom att man skapar en arbetslöshetskassa för stipendietagare.

Kapitel 5: Vi erbjuder alla finländare jämlika möjligheter att njuta av kultur.

Era eventuella iakttagelser om kapitlet och åtgärdsförslagen i det.

Allas rätt att inte enbart njuta av kultur utan även skapa kultur är en central demokratifråga. Detta innefattar även rätten att få tillgång till kulturarvet och använ sig av kulturarvet då man skapar sin egen historia och kultur. Både ur kultur- och demokratisynvinkel är det av största vikt att det säkerställs att de allmänna bibliotekens, museernas och arkivens servicenät är tillräckligt både när det gäller mångsidiga samlingar och samlingarnas tillgänglighet. Detta gäller både regionalt och språkligt.

Lång Jonas
Svenska litteratursällskapet i Finland